

AKCIJA

AMNESTY INTERNATIONAL

LETO 14, ŠTEVILKA 1, APRIL 2017

**STRUPENA RETORIKA JE
NEVARNA ZA SVET!**

VABLJENI NA ZBOR ČLANOV 2017

**PRILOGA:
LETNO POROČILO AIS 2016**

www.amnesty.si

AmnestySlovenia

Amnesty Slovenije

AmnestySlovenia

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Pošljite SMS s ključno besedo Amnesty5 na 1919 in prispevali boste 5 EUR. Več: www.amnesty.si/Amnesty5

03 AKCIJI NA POT
KAKO V LE 30 SEKUNDAH SPREMENITI POLITIČNI SISTEM?

04 AKTUALNIK

06 POD ŽAROMETOM

»POLITIKE DEMONIZIRANJA« POVZROČAJO DELITVE IN STRAH

10 ZAKON O TUJCIH – TEPTANJE ČLOVEKOVIH PRAVIC

12 SPLETNI TEČAJ O PRAVICAH BEGUNCEV

13 OTROCI IN VOJNE - LETA NOČNIH
MOR V SIRIJI IN IRAKU

14 19. FDF: NAGRADI FILMOMA NIŠEM TVOJ
ZAMOREC IN PRIŽGALI SMO LUČKO

15 LAMIJA ADŽI BAŠAR: »USPELO MI JE POBEGNITI;
MISLIM, DA SEM LAHKO ZDAJ GLAS ŽRTEV.«

16 PO NOVEM V SLOVENSKI POLICIJI PARALIZATORJI
17 POGOVOR Z NAŠIM REKRUTERJEM

VRTIMO SVET

18 ZDA: PREPOVED POTOVANJ NEUSTAVNA, NEČLOVEŠKA IN NELOGIČNA

19 ORWELOVSKI ZAKONI V EU

AKTIVIZEM

20 PRIDRUŽILI SMO SE KOALICIJI BREAK FREE

21 Z NAMI PO POTI SPOMINA IN OPOMINA

22 PISMA REŠUJEJO ŽIVLJENJA

24 VABILO NA ZBOR ČLANOV AIS

SREDINA

LETNO POROČILO AIS 2016

Zaradi ohranjanja neodvisnosti in nepristranskosti za naše delo proti kršitvam človekovih pravic ne sprejemamo denarja od države. Državna sredstva sprejemamo le za posamezne projekte učenja človekovih pravic.

Akcija izhaja do 3-krat letno. Urednica: **Metka Naglič**. Oblikovna zasnova: **Marko Kadič**. DTP: **RumenaPika**. Tisk: **Evrografis**. Naklada: **7800**. ISSN: 2232-3198
AI Slovenije, Dunajska 5, 1000 Ljubljana. Tel.: 01 426 93 77; faks: 01 426 93 65.
E-pošta: amnesty@amnesty.si Splet: www.amnesty.si TRR: 1010-0005-1940-973
Stališča avtorjev, objavljena v Akciji, niso nujno tudi stališča AI.

KAKO V LE 30 SEKUNDAH SPREMENITI POLITIČNI SISTEM?

Ko je Hillary Clinton med prvo kampanjo proti Baracku Obami napihnila zgodbo o svojem obisku Bosne in Hercegovine ter za dramatični učinek dodala strele ostrostrelcev, so mediji to seveda hitro razkrili. Ko so jo s tem soočili, je rekla, da se je zagovorila. Takrat se je javnost zgražala nad tem, kakšne evfemizme si lahko privoščijo politiki, ko je pa vsem jasno, da je šlo za navadno laž. Devet let kasneje smo se zbudili v svetu, ko se temu reče alternativno dejstvo, lani pa je beseda leta po izboru Oxford Dictionaries postala postresničen.

Politiki sicer že pogovorno ne slovijo po svoji resnicoljubnosti, toda v zadnjem času se zdi, da svojih laži sploh več ne skrivajo. Ko jih nekdo zaloti, ni skesanega mrmranja, da so se morda malo zmotili. Če ne verjamemo v njihovo resnico, se preprosto motimo. In če bodo svojo laž dovolj vztrajno ponavljali, bo ta postala resnica.

Tu je še internet, kjer lahko vsak objavi, kar hoče. Če smo se včasih malo privoščljivo smejali posameznikom, ki niso opazili, da je na primer The Onion satiričen medij, se sedaj sami pogosto sprašujemo, ali beremo poročilo ali pisanje vzhajajoče zvezde znanstvene fantastike. Zadnje ameriške volitve so krojile tudi lažne novice, pogosto objavljene na straneh z URL-ji, ki so na prvi pogled videti kot spletni naslovi uveljavljenih medijev. To seveda ne velja le za politične in družbene teme. Iskanje verodostojnih informacij na internetu postaja umetnost, ki zahteva preverjanje virov za preverjanje virov novic, če malo karikiram.

To načrtno ignoriranje resnice se poleg tega meša z vedno bolj strupeno retoriko. Če so si odkrito sovražno retoriko včasih privoščile predvsem stranke s skrajnih polov političnega spektra, ta sedaj vedno bolj prodira na glavni oder. Tisti, ki takšen način komuniciranja glasno kritizirajo, pa so hitro označeni za snežinke in feministične nacistke.

Postresnična politika je definirana kot politika, ki se ne ozira preveč na dejstva in gradi na čustvenih odzivih občinstva. In čustveni odziv, ki ga išče, je pogosto strah, sovraštvo. Strah pred njimi, ki nas baje na smrt sovražijo, sovraštvo do njih, ki nam kradejo službe in udobno živijo na naš račun. Pri tem pa nihče ne bo odkrito povedal, da služb ni, ker je treba zmanjševati stroške v imenu dobička, in nihče ne bo več kupil plašča, zašitega doma, če lahko vsako sezono kupi novega, zašitega nekje tam daleč, dovolj daleč, da ne čutimo zares trpljenja delavcev. Ali da naše pomoči ne bi rabili, če politične igrice in pohlep ne bi ustvarili zanje nevzdržnih razmer. Oni lahko postane kdor koli. Trenutno so to begunci, pri nas tudi Romi, že tradicionalno »južnjaki«. Na zahodu smo to pogosto tudi mi, umazani Slovani. Jutri bo to nekdo drug. Sicer pa to ni nič novega. Divide et impera. Ta preprosta formula deluje že od nekdaj. Če to zahteva par laži, pardon, alternativnih dejstev in demonizacijo kakšne družbene skupine, se to še vedno marsikomu zdi nizka cena v primerjavi z nagrado. Pri tem pa mi in oni potegnemo ta kratko.

Kaj pa vprašanje v naslovu? Odgovor je preprost: ne da se. Naslov ima toliko skupnega z realnostjo kot številni naslovi po novičarskih portalih, ki nas želijo prepričati, da živimo skorajda v postapokaliptičnem svetu. Nekateri ste ta uvodnik morda prebrali le zaradi tega in tako je njegov namen dosežen. Če bi vam obljubljala recept, kako v enem dnevu odpraviti strije ali podbradek, bi glede na poslanstvo te revije pač takoj podvomili v njegovo resničnost. Sicer pa je vendarle nekaj resnice v tem vprašanju. V pol minute lahko pomagate spremeniti svet na bolje. Vsak vaš podpis namreč šteje. Cinik v meni se ob tem stavku po tleh valja od smeha, toda aktivistični del mene, ki z Amnesty sodeluje že več kot deset let, ve, kakšno moč imajo množice, ki zahtevajo le to, kar je prav.

Sabina Živec, v. d. predsednice

Foto: Ana Val

To načrtno ignoriranje resnice se poleg tega meša z vedno bolj strupeno retoriko. Če so si odkrito sovražno retoriko včasih privoščile predvsem stranke s skrajnih polov političnega spektra, ta sedaj vedno bolj prodira na glavni oder.

Otroci delavci nimatejo v šolo pogosto oditeje na delo. Kadar gredo k pouku, pa se težko zberejo in sledijo učni snovi, ker so preveč utrujeni.

Child laborers often miss school more frequently than they should. When they do attend, it is difficult for them to follow the lesson, as they are too tired.

V Sloveniji je danes delo otrok, mlajših od 15 let, z zakonom prepovedano. V 19. stoletju pa je ogromno otrok iz revnejših družin delalo tudi po ljubljanskih tovarnah. Nemalokrat kar 12 ur na dan.

Today, child labour under the age of 15 is prohibited by law in Slovenia. However, in the 19th century many children from impoverished families also had to work in Ljubljana's factories. Quite often for 12 hours a day.

Foto: Andrej Peunik

Mladi so sodelovali pri pripravi in postavljanju razstav o otroškem delu v Mestnem muzeju Ljubljana, znajo pa tudi voditi po razstavi.

Foto: Tanja Ristič

Simpatični mladi iz OŠ Simona Jenka Kranj (del ekipe, ki je prejela nagrado za najboljši kratki dokumentarni film na FDF, o čemer lahko preberete več na strani 14) so se tako postavili pred našo steno »zvezd« v Cankarjevem domu.

Foto: Tadeja Rudolf

Utrinek s predavanja na ljubljanski gimnaziji Vič.

IDEJE, KAKO KNJIGO

SANJE O SVOBODI

UPORABITI ZA UČENJE O ČLOVEKOVIH PRAVICAH

Freedom to be yourself

If I am different I make no apology.

and I hope that others will have the courage to be themselves

and stand up for what they believe in,

fight for those who need protection,

love who they want to love.

and be proud of it.

CLARE BALDING

ZBOR ČLANOV AIS TER ZASEDANJE CELOTNEGA GIBANJA

Vabimo vas na zbor članov 10. maja v Ljubljani. Več informacij in prijavnico najdete na zadnji strani.

Med 11. in 15. avgustom pa bo v Rimu potekal mednarodni zbor članov, t. i. Zasedanje mednarodnega sveta. Več informacij, vključno s prijavnico, najdete na www.amnesty.si/ICM17. Prijave do 10. maja.

BRALI IN SANJALI BOMO O SVOBODI

Noč knjige je dogodek, ki ga na svetovni dan knjige, 23. aprila, v Sloveniji organiziramo različni partnerji skupaj z založbo in festivalom Sanje. V minulih treh letih so sodelujoči organizirali skupinska branja na šolah, v knjižnicah, nastope, filmske projekcije, koncerte ...

Številne šole bodo tudi letos na tem čudovitem slavljenju knjig sodelovale z nami; organizirale bodo dogodke v povezavi s knjigo, ki smo jo priporočili in jo sodelujočim tudi podarimo. Izbrali smo slikanico naše britanske sekcije Dreams of Freedom. V njej so zbrane misli izjemnih posameznikov in posameznic, ki so se vsak na svoj način zavzemali za boljši svet. Poleg manj znanih so vključene misli Anne Frank, Nelsona Mandela, Malale Yousafzai ... Več na sola.amnesty.si/noc-knjige-2017, v prihodnji Akciji pa tudi povzetek dogajanja.

PRIBLIŽUJEMO ŽIVLJENJA BEGUNCEV

Prizadevanja za pravice begunk in beguncev so že nekaj let stalnica našega dela. Zaradi pogostih verbalnih napadov nanje, sprejemanja do njih sovražne in/ali omejevalne zakonodaje ter širjenja neresnic smo v zadnjem letu in pol še posebej intenzivirali tudi osveščanje in izobraževanje o njihovih pravicah. Veseli smo, da je na šolah precej interesa; poleg delavnic smo izvedli

že nekaj predavanj. Na zadnjem, marčevskem, ki ga je na ljubljanski gimnaziji Vič izpeljal Samo Selimović na povabilo naše prostovoljke in članice UNESCO kluba, je imelo okoli 110 mladih toliko vprašanj in komentarjev, da se je pogovor podaljšal na več kot dve šolski uri. Kar nekaj jih je tudi izrazilo interes za prostovoljno delo pri Amnesty.

Vodja kampanj Jerneja Turin pa je prav tako marca sodelovala na predavanju in pogovoru, namenjenem širši javnosti, v knjižnici v Logatcu. Pridružila se ji je Tereza Novak, Logatčanka in direktorica Slovenske filantropije, ki skrbi za boljše vključevanje begunk_cev in ljudem omogoča kopico možnosti za prostovoljske aktivnosti. Govorili sta o tem, zakaj begunci zapuščajo svoje domove, s čim se soočajo na poti, kdo in zakaj prihaja k nam, kako jih sprejmemo v Sloveniji ter kaj pozitivnega lahko prispevate lokalni prebivalci.

Več o našem izobraževalno delu z mladimi najdete tu: sola.amnesty.si/begunci; splošne informacije pa tu: www.amnesty.si/begunci.

OTROCI BREZ OTROŠTVA V MESTNEM MUZEJU LJUBLJANA

Do 25. maja si lahko v ljubljanskem mestnem muzeju ogledate razstavo o otroškem delu Otroci brez otroštva. Med drugim pripravljajo otroška igrana vodenja po razstavah – datume preverite na www.mgml.si/mestni-muzej-ljubljana.

V tem šolskem letu namreč obravnavajo tudi pravice otrok. Mlade ob tem aktivno vključujejo v pripravo in izvedbo razstav. Kustosinja, pedagoginja Nika Damjanovič, : »Razstavo *Otroci brez otroštva* [so] s pomočjo muzejskih strokovnjakov zasnovali, postavili, predstavili novinarjem in javnosti ter po njej tudi sami vodili – kar otroci. Zato so morali mladi radovedneži pridobiti nova znanja o industriji in otroškem delu. Udeleženci projekta so spoznali ljubljanske tovarne in raziskali problematiko otroškega dela, ki žal ni le del preteklih obdobij. 168 milijonov otrok po svetu se še danes vsako jutro namesto v šolo odpravi na delo. Večina svoje delo opravlja za drobiž in v nemogočih razmerah.«

Na razstavi so razstavljeni plakati o problematiki otroškega dela po svetu. Zbrali so jih z natečajem za osnovne šole; pri raziskovanju zahtevne teme so si mladi pomagali tudi s poročili Amnesty, ki obravnavajo delo otrok v nekaterih državah. V slovenski Amnesty smo nagrajenkam in nagrajencem podarili našo knjigo o človekovih pravicah Vsi se rodimo svobodni.

SIMONA JE NAZAJ

Po porodniški odsotnosti se je v začetku leta 2017 na delovno mesto vodje učenja človekovih pravic vrnila Simona Podobnikar. Dobrodošla nazaj! Samo Selimović, ki jo je nadomeščal, pa bo z nami vsaj še nekaj mesecev kot sodelavec na učenju človekovih pravic in aktivizmu. Hvala!

ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI MORA DOBITI USTREZNO PODPORO

Marca smo se v Amnesty pridružili pozivu skupine nevladnih organizacij, naslovljenemu na predsednika vlade glede pogojev delovanja Zagovornika načela enakosti – samostojnega državnega organa za varstvo pred diskriminacijo. Zagovornik, na to mesto je bil imenovan Miha Lobnik, potrebuje ustrezno kadrovsko in finančno podporo, a marca letos ni imel niti ene niti druge.

Zagovornik je pristojen za diskriminacijo na podlagi vseh možnih osebnih okoliščin, zlasti pa glede na spol, narodnost, raso ali etnično poreklo, jezik, vero ali prepričanje, invalidnost, starost, spolno usmerjenost, spolno identiteto in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazbo ali katero koli drugo osebno okoliščino. Pristojen je za vsa področja življenja, na katerih lahko pride do diskriminacije, tako v javnem kot zasebnem sektorju.

LETNO POROČILO AMNESTY INTERNATIONAL ZA 2016

»POLITIKE DEMONIZIRANJA« POVZROČAJO DELITVE IN STRAH

POLITIKI IN POLITIČARKE S STRUPENO IN Z RAZČLOVEČENO RETORIKO »MI PROTI NJIM« USTVARJAJO VSE BOLJ RAZDELJEN IN NEVAREN SVET, SMO V AMNESTY INTERNATIONAL POSVARILI FEBRUARJA OB OBJAVI OCENE STANJA ČLOVEKOVIH PRAVIC PO SVETU ZA LETO 2016. POROČILO *THE STATE OF THE WORLD'S HUMAN RIGHTS* PREDSTAVLJA NAJBOLJ OBSEŽNO ANALIZO RAZMER NA PODROČJU ČLOVEKOVIH PRAVIC PO SVETU IN VKLJUČUJE 159 DRŽAV.

Med njimi je tudi Slovenija, kjer je pozitivne novice leta – zapis pravice do vode v ustavo ter sprejem zakonov o partnerski zvezi in o varstvu pred diskriminacijo – skoraj povsem zasenčilo aktivno prizadevanje za omejevanje pravic migrantov, prosilcev za azil in beguncev. Neslavni vrhunec tega smo doživeli v začetku leta 2017, ko je državni zbor sprejel spremembe zakona o tujcih, ki predvideva ukrepe, ki bodo pomenili hude kršitve človekovih pravic. Več o tem si preberite v članku na straneh 10 in 11.

Objava letnega poročila je za Amnesty International priložnost za oceno trendov v svetu. »Leto 2016 je bilo leto, ko je cinična uporaba naracije 'mi proti njim' z obtoževanjem, s sovražnostjo in strahom pridobila globalni pomen na ravni, kakršne nismo videli od 30. let 20. stoletja. Vse preveč političark in politikov se na legitime ekonomske in varnostne strahove odziva s strupeno in z razdeljevalno manipulacijo, ki se usmerja na identitete ljudi, da bi si tako pridobili glasove,« je dejal Salil Shetty, generalni sekretar Amnesty International.

»Današnje politike demonizacije brezsravno širijo nevarno idejo, da so nekateri ljudje manj človeški kot drugi, ter jemljejo človeškost celim skupinam ljudi. To grozi, da bo spustilo na plano najtemnejše vidike človeške narave.«

PODPIHOVANJE EKONOMSKIH IN VARNOSTNIH STRAHOV

Politika »mi proti njim« in vzbujanje strahu sta postali nevarni sili. Tudi slovenske oblasti so v letu 2016 s podpihovanjem ekonomskih in varnostnih strahov sprejele nekaj spornih in/ali vprašljivih ukrepov – brez ustrezne analize, brez resnične javne razprave, pogosto dejansko v tajnosti ter včasih z brezbrzišnim kršenjem načel mednarodnega prava.

Veseli smo, da nam je uspelo z opozarjanjem notranjega ministrstva bistveno popraviti člen, ki je s spremembo zakona o nalogah in pooblastilih policije v policijo uvedel električne paralizatorje. Več o tem si preberite na strani 16.

Bistvenega koraka naprej Slovenija ni naredila na področju pravic Romov – sicer že nekaj let stalnici v letnem poročilu Amnesty International. Romi ostajajo marginalizirani, tako na ekonomskem kot socialnem področju, vlada pa se naslavljanja tega ne loteva s strateškimi ukrepi, ampak s kratkoročnim lepljenjem obližev. V oči bode predvsem zagotovitev vode s cisternami v Dobruški vasi v Škocjanu oktobra 2016 – brez pravega načrta in premisleka, saj je voda v cisternah že čez dober mesec zmrznila. Ob tem so nastali tudi zapleti glede vzdrževanja in polnjenja. Neroden zaplet za državo, ki je vpisala pravico do vode v ustavo in v mednarodni skupnosti to pravico glasno zagovarja – še zlasti, če zapleta v nekaj mesecih ne uspe odpraviti.

NEKAJ ŠTEVILK O 2016

- 36 držav kršilo mednarodno pravo, tako da so nezakonito poslali begunce nazaj v državo, kjer so bile njihove pravice v nevarnosti;
- v najmanj 23 državah zagrešena vojna hudodelstva;
- v 22 državah ljudje ubiti zaradi mirnega zavzemanja za človekove pravice

V letu 2016 je kenijska vlada napovedala, da načrtuje zapreti Dadaab – največji kamp za begunce na svetu. Če bi ga zaprli, bi 260.000 somalijskih begunk in beguncev ostalo brez vseh možnosti.

SVET OBRAČA HRBET MNOŽIČNIM GROZODEJSTVOM

V Amnesty International svarimo, da se bodo v letu 2017 krizne situacije še poslabšale, saj na kaotičnem svetovnem odru boleče manjka voditeljstva na področju človekovih pravic. »Celo države, ki so nekdaj trdile, da zagovarjajo človekove pravice v drugih državah, so trenutno preveč zaposlene s tem, da pravice krčijo doma, da bi od drugih terjale odgovornost. Ko vse več držav dela korake nazaj glede temeljnih zavez človekovih pravic, vse bolj tvegamo učinek domin, ko bodo voditelji opogumljeni pri rušenju vzpostavljenih jamstev človekovih pravic,« je ocenil Shetty.

Svet se sooča z dolgim seznamom kriz, za naslavljanje katerih je malo politične volje: vključno s Sirijo, z Jemnom, Libijo, Afganistanom, s Srednjo Ameriko, Centralnoafriško republiko, z Burundijem, Irakom, Južnim Sudanom in s Sudanom.

Iz letnega poročila Amnesty International izhaja, da so bila v letu 2016 zagrešena vojna hudodelstva v najmanj 23 državah. Tem izzivom navkljub je mednarodna brezbržnost do vojnih hudodelstev postala zakoreninjena normalnost, saj ostaja Varnostni svet ZN paraliziran zaradi rivalstva med njegovimi stalnimi članicami.

»V začetku leta 2017 imamo situacijo, ko si številne najpomembnejše države sveta prizadevajo za ozke nacionalne interese na račun mednarodnega sodelovanja. To prinaša tveganje bolj kaotičnega, nevarnega sveta. V novem svetovnem redu, kjer se človekove pravice prikazuje kot ovira nacionalnim interesom, je sposobnost spopadanja z množičnimi grozodejstvi nevarno nizka, s čimer se puščajo odprta vrata za zlorabe, ki spominjajo na najbolj temne čase človeške zgodovine.«

KDO SE BO POSTAVIL ZA ČLOVEKOVE PRAVICE?

Amnesty International poziva ljudi z vsega sveta, naj se uprejo ciničnim poskusom nazadovanja dolgo vzpostavljenih človekovih pravic v zameno za oddaljeno obljubo blagostanja in varnosti.

»Prva tarča so bili begunci. Če se bo to nadaljevalo v letu 2017, bodo na udaru še drugi. Posledično bo več napadov na ljudi drugih ras, spola, nacionalnosti in religije. Ko drug v drugem ne vidimo več človeških bitij z istimi pravicami, se približamo breznu.«

Salil Shetty,
generalni sekretar AI

Foto: Amnesty International ZDA

Članstvo ter podporniki in podpornice Amnesty so se 21. januarja udeležili shoda za pravice žensk v Washingtonu.

»Ne moremo se pasivno zanašati na vlade, da se bodo zavzemale za človekove pravice, mi, ljudje, moramo ukrepati. Redko bi lahko bila bolj jasna potreba, da se vsi zavzamemo za temeljne vrednote človeškega dostojanstva in enakosti, kot zdaj, ko so politiki in političarke vedno bolj pripravljene demonizirati celotne skupine ljudi,« dodaja Salil Shetty.

Žarek upanja predstavljajo ljudje, ki se vsakodnevno zavzemajo za človekove pravice – pa naj bodo to milijoni, ki so se lani uprli načrtovanim napadom na reproduktivne pravice žensk na Poljskem, milijoni, ki so ob Trumpovih izvršnih ukazih o prepovedi prihoda beguncev in migrantov iz nekaterih držav v ZDA solidarni z njimi, brezštevni, ki se borijo v okviru gibanja Black Lives Matter ali ki se zavzemajo za pravice staroselskih ljudstev v odnosu do vlad in interesov velikih korporacij, 160.000 protestnikov, ki so sredi februarja v Barceloni od španske vlade zahtevali sprejem več beguncev, ali pa številni, ki se v Sloveniji, tako v okviru Amnesty International kot tudi drugih nevladnih organizacij ali pa v osebnem imenu, borite za človekove pravice pri nas.

KAKO SE ODZVATI NA POROČILO AMNESTY INTERNATIONAL? (ČE KRŠIŠ ČLOVEKOVE PRAVICE.)

Objava letnega poročila je bila letos za Anno Neistat, višjo direktorico Amnesty International za raziskave, povod za spodnje razmišljanje o tem, kako »nenavadno« se občasno oblasti odzivajo na naša poročila.

Ko je Amnesty International objavila poročilo, v katerem je razkrila množična obešanja tisočih zapornikov v sirskega zaporu Saydnaya, se je sirska vlada znašla v neprijetnem položaju. Odzval se je sam predsednik Bashar Al-Assad, naše poročilo poimenoval »otročje« in »pristransko« ter se celo smejal, ko je dejal, da ne ve, kaj se dogaja v Saydnayi, saj je on v »predsedniški palači«. Sirska vlada ni edina, ki so ji naše raziskave stopile na žulj(e). Spoznajte taktike odziva na poročila Amnesty, ki so jih poskusili in preizkusili kršitelji človekovih pravic z vsega sveta.

POD VPRAŠAJ POSTAVIŠ NAŠO NEPRISTRANSKOST

Predstavnica za stike z javnostmi v madžarski vladi Zoltán Kovács se je na komentar Amnesty glede tegob Romov na Madžarskem odzval tako, da nas je obtožil pristranskosti do vladne priseljenske politike: »Kot huda kritičarka odločnega stališča te vlade proti ilegalnim migracijam Amnesty International ni zainteresirana za uravnoteženo razpravo.«

Sudanski veleposlanik v Združenem kraljestvu Mohamed Eltom je v odzivu na naše poročilo, v katerem smo zabeležili uporabo kemičnega orožja s strani sudanske vlade v Darfurju, dejal: »Mislimo, da [AI] ni verodostojna organizacija.« Obtožil nas je tudi potvarjanja drugih zgodb o Sudanu. Meni, da imamo neko svojo »agendo« - a mu ni uspelo pojasniti, kakšna naj bi bila. Sudanski odposlanec pri Združenih narodih je tudi rekel, da si je poročilo »izmislil lahkomiselen avanturist, zaposlen pri Amnesty« .

Vsakič, ko se kakšna vlada na naša poročila odzove z zanikanjem ter izmišljenimi in zarotniški teorijami, se na milijone ljudi po vsem svetu postavi nam v bran. Že več kot pet desetletij načelen in nepristranski pristop AI do raziskav kršitev človekovih pravic govori sam zase ter ostaja ključen element spremembe, ko gre za zaščito nemočnih pred najhujšimi zlorabami.

Povezave na vire, omenjene v besedilu, najdete na:
www.amnesty.si/odzivi-na-AI.

ZANIKAŠ – BREZ POTREBE POJASNITI, ZAKAJ ...

Nekatere oblasti, ki jih zadevajo naša poročila, se odločijo za preprosto zanikanje. Na vprašanje, ali ravnanje z begunci, ki so prisilno poslani na oddaljen pacifiški otok Nauru, predstavlja mučenje, je avstralski predsednik vlade Malcolm Turnbull odgovoril: »No, povsem zavračam to trditev, je ... absolutno napačna ... To navedbo, to obtožbo, vlada zavrača.« Kaj več ni pojasnil ...

Septembra 2016 smo predali peticijo vladi Dominikanske republike, s katero smo jo pozvali, naj odpravi krizo brezdržavljanosti, ki je grozila na tisoče ljudem haitskega porekla. Predsednik Danilo Medina je novinarjem v odzivu dejal: »Ne vem, ne vem, ne vem, na čem temeljijo svoje trditve. Nimajo informacij.«

Obtožiti Amnesty laganja je dober način, da zaloputneš vrata pogovorom. Kakšen je bil odziv zunanjega ministrstva mjanmarske vlade na poročilo o obupnem ravnanju Mjanmarja z njihovo muslimansko manjšino Rohingya? »Zelo žalostno in obžalovanja vredno je, da [...] je tudi Amnesty International utemeljila svoja poročila na nepodprtih navedbah ter izmišljenih fotografijah in pripisih k njim.«

ODZOVEŠ SE S PROTINAPADOM ALI NAČNEŠ POPOLNOMA DRUGO TEMO

Eden najstarejših trikov. Prvi odziv predsednika Assada na vprašanja glede Saydnaye je bilo preusmerjanje pozornosti drugam. Ko je ameriški novinar sugeriral, da bi kršitve človekovih pravic lahko ogrozile možnosti za sodelovanje med ZDA in Sirijo, je Assad poskusil preusmeriti pozornost na odnos med ZDA in Savdsko Arabijo: »Vprašam vas, kako lahko imate te tesne, zelo tesne odnose in sodelujete s Savdsko Arabijo?« Assadov trik je izpraševalec hitro spregledal in izpostavil, da se trenutno ne pogovarjata o kršitvah človekovih pravic v Savdski Arabiji.

PREPROSTO NAPADEŠ AMNESTY

Nigerijska vojska je naredila še korak naprej od obtožb, da je Amnesty International pristranska, ter je na naša poročila, da je streljala na neoborožene protestnike za neodvisnost Biafre, odgovorila z elaboriranimi žalitvami: »Že neštetokrat je nigerijska vojska obvestila javnost o grozotnih namelih te nevladne organizacije, ki se ne neha vtikati v našo nacionalno varnost – in to tako, da ob tem pozabljajo na objektivnost, poštenost in preprosto logiko.«

Predstavnica za stike z javnostjo na ruskem zunanjem ministrstvu Maria Zackarova se je odzvala na naše poročilo o Saydnayi z nenavadnimi teorijami o ciljih Amnesty, pri čemer nas je obtožila »načrtne provokacije, katere namen je prilivanje olja na ogenj notranjega sirskega konflikta, ki se zmanjšuje ... ter prispevanje k temu, da bi se Sirci med sabo še bolj sovražili.«

Filipinski predsednik Rodrigo Duterte pa je Amnesty International poimenoval »tako naivni in tako neumni«, ko smo izpostavili tisoče zunajsodnih pobojev, ki so se zgodili pod njegovo administracijo, ter »idioti«, ko smo ga pozvali, naj preneha spodbujati k nasilju, potem ko je trdil, da je osebno umoril tri ljudi, ko je bil župan mesta Davao.

UTIŠAŠ AMNESTY

Če nič drugega ne zaleže, bo morda direktna cenzura. Septembra 2016 so tajski oblastniki grozili z aretacijo zaposlenega v AI, ki je pripravljaval objavo poročila, v katerem smo izpostavljali rutinsko mučenje in drugo slabo ravnanje s strani državnih oblasti. Novinarska konferenca, na kateri bi predstavili poročilo, je bila preklicana, potem ko so predstavniki ministrstva za delo dejali, da poslovne vize predstavnikom AI ne dajejo privilegija javnega nastopanja ter zagrozili z obtožbami, če bi nastopili. Poskus, da bi nas utišali, je bil neuspešen, služil je le prikazu prezira tajskih oblasti do svobode govora.

Foto: Air

Superjunakinje ne obstajajo. (Superjunaki tudi ne.) Ti pa lahko rešuješ svet. Pridruži se nam.

ZAKON O TUJCIH – TEPTANJE ČLOVEKOVIH PRAVIC

ZADNI MESECI SO BILI ZA VARSTVO ČLOVEKOVIH PRAVIC MILO REČENO SLABI. MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE, VLADA TER VEČINA POSLANK IN POSLANCEV SO SI S SPREMEMBO ZAKONA O TUJCIH PRIVOŠČILI PRECEJ BREZSRAMEN NAPAD NA ČLOVEKOVE PRAVICE, KI SO JASNO DEKLARIRANE TEMELJNE VREDNOTE NAŠE DRŽAVE.

Zadnje čase se pogosto sprašujem, kaj se dogaja s človečnostjo. Danes, ko to pišem, ponovno. Ravno sem se vrnila z okrogle mize, ki jo je organizirala Informacijska pisarna Evropskega parlamenta v Sloveniji. Na njej so gostili Lamijo Adži Bašar, dobitnico nagrade Saharov za svobodo misli 2016, iraško jezidinjko, ki je pobegnila iz ujetništva oborožene skupine samooklicane Islamske države, kjer so jo zlorabljali kot spolno sužnjo. Kar je morala preživeti, si verjetno ne moremo niti predstavljati. Zaščito je našla v Nemčiji. Na tej isti okrogli mizi, na temo človekovih pravic, v prisotnosti Lamije in po tem, ko je slišala njeno zgodbo, pa je poslanka Evropskega parlamenta Patricija Šulin med drugim rekla, da je Nemčija preširoko odprla vrata beguncem. Kritizirala je državo, ki je (vsaj takrat) naredila nekaj pozitivnega, človeškega. V nasprotju z veliko drugimi, ki se pomoči beguncem otepajo.

Na to, da govorimo o ljudeh, je zadnje čase pozabilo precej predstavnic in predstavnikov naše oblasti. O solidarnosti, o tem, kar je prav, moralno, človeško, naša odgovornost, ne slišimo prav pogosto. Na vsakem koraku pa od predstavnic in predstavnikov ministrstva za notranje zadeve že mesece poslušamo o varnosti. Begunke_c_i so predstavljeni kot varnostna grožnja, ne pa ljudje, ki bežijo pred vojnami in trenutno potrebujejo našo zaščito. Če bi jih prišlo preveč (koliko je za našo državo preveč, se ne ve, bojimo pa se, da nekaj sto), pravijo, bi to lahko povzročilo zlom našega sistema. Ja, sistema podeljevanja azila že verjetno, ko pa ministrstvo za to zaposluje približno devet ljudi, ki po izračunih Pravno-informacijskega centra nevladnih organizacij na mesec uspejo vsebinsko odločiti o eni do dveh prošnjah.

In kakšno rešitev najdejo, da ne bi prišlo do »zloma sistema« in oteženega delovanja inštitucij, če bi prišlo več begunk_cev? Človek, ki vidi stisko ljudi, ki vidi vojne, revščino, težke razmere ljudi, ki bežijo, otroke brez otroštva, starše, ki jih skrbi za svoje otroke, ... Človek, ki meni, da ima vsakdo že zato, ker je človek, pravico do dostojanstvenega življenja, da smo vsi enako vredni in da je bistvo človečnosti to, da pomagaš sočloveku, ko se znajde v stiski, ... bi pričakoval, da bi predstavniki naše skupnosti razmislili o načrtu, kako pomagati in ponuditi zaščito ljudem in ob tem preprečiti zlom trenutnega sistema, ki ima problem že s 300 ljudmi.

A takega načrta ni videti. Dobili pa smo zakon, ki določa, da bodo v primeru spremenjenih razmer (kdo ve, kakšne spremembe so prevelike spremembe?) lahko policisti ljudi zavrnil kar na meji ali jih izgnali nazaj v državo, od koder so vstopili. Tistim, ki bodo izrazili željo, da bi radi zaprosili za azil, pa bodo kar policisti sami to »namero« zavrgli in jih prav tako poslali nazaj (razen če bodo ugotovili, da so mladoletniki brez spemstva odraslih ali njihovo zdravstveno stanje tega ne omogoča). Naj drugi poskrbijo zanje. Izgnali bi jih brez postopka, ki ga zahtevajo varovala človekovih pravic in v katerem bi ustrezno ugotovili, ali je taka vrnitev zanje sploh varna. Bili bi v nevarnosti, da se jih vrne na Madžarsko, ki jasno krši pravice beguncev in migrantov, ali preko Hrvaške v Srbijo in Bolgarijo, državi, ki ne omogočata ustreznih sprejemnih pogojev. Pri zakonu o tujcih sta nam vlada in večina parlamenta sporočili, da menijo, da se lahko na človekove pravice poživljajo.

Ministrica Györkös Žnidar je šla celo dlje. Nevladne organizacije, ki si prizadevamo za spoštovanje človekovih pravic, si je upala pozvati, naj sodelujemo v diskurzu v smeri omejitve določenih pravic.

Ob robu sprejemanja zakona o tujcih smo nasproti poslopja državnega zbora organizirali branje pričevanj begunck in beguncev. S tem smo tistim, ki so odločali, pa tudi širši javnosti želeli sporočiti, komu bo Slovenija s sprejemom zakona odrekla pomoč. Pričevanja so brali igralci Lučka Počkaj, Stane Tomazin in Primož Bezjak ter kolegi in kolegice iz nevladnih organizacij in civilne družbe. Svoje zgodbe in poglede je predstavilo tudi nekaj beguncev v Sloveniji.

Predlog, ki ga je pripravilo ministrstvo za notranje zadeve, je bil šok za organizacije, ki se ukvarjamo s človekovimi pravicami. Tako jasnega in resnega predloga kršitev človekovih pravic si v naši državi nismo predstavljali. Tudi tega ne, kako so iz tako pomembnih vprašanj želeli izključiti javnost, nas, državljanke_e, ki smo del te države, ki si je med temeljne vrednote zapisala tudi človekove pravice, in nas zanima, ali oblasti pozabljajo in teptajo te vrednote (naj gre za naše pravice ali pravice drugih).

Svoje načrte so skrivali. Predlogi ukrepov so v javnost pricurjali. Uradno jih niso dobili niti pri varuhu človekovih pravic. Ko smo izpostavili, da bi z njimi kršili sprejete konvencije, ki varujejo človekove pravice, so razlagali, da to ni res. Ministrica za notranje zadeve in predsednik vlade (oba s pravno izobrazbo) sta trdila, da ne gre za kršitve prava. A mednarodne konvencije so glede teh vprašanj precej jasne. Postavi se torej vprašanje, ali pravnik in voditelj naše države prava ne poznata ali pa nam govorita neresnice in nas zavajata? Prvemu bi težko verjeli, sploh po tem, ko so na te kršitve opozorili svetovne avtoritete begunskega prava, slovenski pravni strokovnjaki in strokovnjakinje, predsednik parlamenta, komisar za človekove pravice Sveta Evrope, več kot 20 slovenskih nevladnih in humanitarnih organizacij, UNHCR, UNICEF in zakonodajno-pravna služba državnega zbora.

Ministrica Györkös Žnidar je šla celo dlje. Nevladne organizacije, ki si prizadevamo za spoštovanje človekovih pravic, si je upala pozvati, naj sodelujemo v diskurzu v smeri omejitve določenih pravic. Po njenem Ženevska konvencija ni primerna za množične migracije, kot smo jim priča zdaj. Pozabila je, da smo v Evropi nekoč že imeli veliko večje število beguncev. Po drugi svetovni vojni.

Zaščito človekovih pravic moramo samo še izboljšati, ne pa ukiniti ali razvodeneti. Gre za pravice, ki varujejo vsakega človeka, ki mu priznavajo pravico do dostojanstvenega življenja, do svobode, do enakopravnosti. Ki nas varujejo pred oblastmi in jim jemljejo moč odločanja in poseganja v te najbolj temeljne potrebe vsakogar, da lahko uživa življenje, vredno človeka. In teh pravic ne smemo izpustiti iz rok. Ne zase, ne za druge. Tu so za vsakogar in varujejo vsakogar.

Zakon o tujcih je bil velik korak nazaj za človekove pravice. Kljub intenzivnemu delu (sestanki s poslankami in poslanci, analize kršitev, skupni javni pozivi) in sodelovanju velikega števila nevladnih organizacij nam zakona ni uspelo ustaviti. Ampak zgodba še ni končana. Če večina politikov pozabi na človekove pravice, naše ustavne sodnice in sodniki, mimo pravic, zapisanih v naši ustavi, ne bodo mogli prav zlahka. Kajti prav to – varovanje načel, zapisanih v našem temeljnem aktu – je njihova naloga.

Tudi mi ne bomo odnehali. Še naprej bomo postavljali ogledalo ter zahtevali spoštovanje temeljnih človekovih pravic in dostojanstva. Hvala, ker nas pri tem podpirate, tako finančno kot s podpisi peticij, s prostovoljstvom, s tem, da o človekovih pravicah govorite s svojimi prijatelji in sorodnicami, in širite zavedanje o njihovi pomembnosti.

Jerneja Turin, vodja kampanj

SPLETNI TEČAJ O PRAVICAH BEGUNCEV

RADA IMAM SPLETNE TEČAJE. MORDA ZATO, KER RADA REŠUJEM KVIZE. KER SE NI TREBA IZPOSTAVLJATI. KER JIH OPRAVLJAM, KO IMAM ČAS IN Z UDOBJA DOMAČE SEDEŽNE. IN KER SE OB KONCU POČUTIM DOBRO, KO SE NAUČIM NEKAJ NOVEGA. VSE TO NUDI TUDI NAŠ SPLETNI TEČAJ O PRAVICAH BEGUNCEV – POSKUSITE GA!

Priznam, naših, Amnesty, spletnih tečajev se lotevam z mešanico veselja, radovednosti, pa tudi malce treme – kaj pa, če česa ne bom vedela? Hitro se potolažim, da je ravno to namen – da se naučimo česa novega. In česa se lahko naučimo na tem tečaju?

Če se je begunska tematika marsikomu še pred dvema letoma zdela nekaj oddaljenega, nekaj, s čimer se ubadajo predvsem tisti najbolj zagreti človekoljubi, in nekaj, kar nas vsake toliko (no, pravzaprav skoraj vsak dan) pretrese, ko vidimo potopljene čolne in utopljene otroke v Sredozemlju, je v zadnjem letu in pol tudi tu, v Sloveniji, to tematika, o kateri se hote ali nehote moramo pogovarjati. Bodisi v službi, šoli, med družinskim kosilom ali na kavi s prijatelji. Ti pogovori hitro postanejo čustveni in razgreti, prepričana sem, da se je marsikdo že znašel v situaciji, ko si je želel, da bi ... da bi ... da bi znal te »stvari« povedati tako, da mu nihče ne bo mogel oporekati, da imajo vsi ljudje, ki bežijo pred vojnami in preganjanjem, pravico iskati varnost in da imajo begunci in begunke prav vse pravice, kot jih imamo tudi mi.

In prav temu je namenjen naš tečaj. Razdeljen je na štiri vsebinsko ločene sklope, ki jih »obdelate«, ko imate čas. Tečaj lahko kadar koli prekinete in nadaljujete naslednjič, ko utegnete oz. želite. Vsebine spoznate skozi kratke posnetke, animacije in naloge (npr. povezovanje pojmov in definicij), ki jih (še posebej uporabno, če ste npr. pedagog) lahko tudi shranite na računalnik. Ob koncu vsakega poglavja z reševanjem kviza ponovite, kar ste se novega naučili, na koncu pa sledi čisto pravi test. Če želite, lahko naročite tudi certificirano potrdilo, da ste tečaj opravili.

Tečaj ni zbir osebnih zgodb in primerov ljudi, ki so bili prisiljeni postati begunci. Njegova uporabnost je predvsem v tem, da nam pomaga skozi primere, razlage, animacije in (pogosto šokantne!) številke in podatke razumeti pravne termine in definicije, kot so *non-refoulement*, mednarodna zaščita, ženevska konvencija ..., ki so temelj za razumevanje človekovih pravic beguncev. Države, tudi Slovenija, so se zavezale, da bodo te zaveze spoštovale, in to so dejstva, ki jih ni moč spodbijati z osebnimi ali ideološkimi pogledi na tematiko. Ob poznavanju informacij in razumevanju konceptov, ki so zelo poljudno predstavljeni v tem tečaju, so lahko pogovori o tej pomembni tematiki veliko bolj argumentirani, umirjeni – in učinkoviti.

Zato lepo vabljeni, da se pridružite že skoraj 60.000 sodelujočim s celega sveta, ki so se odločili, da bodo podrobneje spoznali človekove pravice beguncev, ki so pravzaprav pravice vseh nas – čas imate (le) še do novembra!

Ana Čemažar, vodja projektov za učenje človekovih pravic in kampanje

Na tečaju je med drugim razloženo, katere so obveznosti držav do beguncev, npr. pri reševanju ljudi (torej tudi beguncev!), ki so se na morju znašli v nevarnosti.

- Pridružite se na www.amnesty.si/MOOC
- Na voljo do 19. novembra 2017
- Tečaj je brezplačen, potrebujete le dostop do spleta
- Opravljate ga lahko v angleščini, francoščini in španščini

OTROCI IN VOJNE LETA NOČNIH MOR V SIRIJI IN IRAKU

NAJMANJ TRIJE MILIJONI OTROK V SIRIJI, MLAJŠI OD ŠESTIH LET, NE POZNAJO DRUGAČNEGA ŽIVLJENJA KOT TAKŠNEGA V VOJNI, KAŽE RAZISKAVA »ŽIVA NOČNA MORA OTROK«, KI JO JE ORGANIZACIJA SAVE THE CHILDREN OBJAVILA MARCA LETOS.

Tudi v Amnesty v raziskavah posebno pozornost posvečamo otrokom. Decembra se je, na primer, v Iraku naša raziskovalna ekipa pogovarjala z otroki vseh starosti, ki so utrpeli grozljive poškodbe, ujeti na bojni liniji med samooklicano oboroženo skupino Islamska država in vladnimi silami. Otroci utrpijo telesne poškodbe, a pomembne so tudi brazgotine in globoke travme zaradi skrajnega nasilja, ki so mu izpostavljeni ali so mu priča. Med tisoči otrok, ki so bili izpostavljeni trajnemu nasilju, jih ima le peščica dostop do psihološke pomoči in podpore, ki jo nujno potrebujejo. Humanitarni delavci so povedali, da razseljeni otroci iz Mosula in drugih območjih, ki jih je prizadel konflikt, kažejo znake travme, kot so veliko jokanja, nezmožnost govora in nasilno vedenje, težko se tudi ločijo od staršev ali skrbnikov.

Ti otroci zaradi pomanjkanja sredstev ne dobivajo potrebne psihološke pomoči in podpore, ki bi jim pomagala pri soočanju s travmatičnimi dogodki ter vnovični vzpostavitev občutka normalnega življenja. Še več, zaradi naraščajočih stroškov osnovnih potrebščin, pa tudi pomanjkanja hrane, goriva, zdravil in čiste vode so izpostavljeni velikemu tveganju za podhranjenost, dehidracijo, okužbo z boleznimi, ki se prenašajo z vodo, ter druge bolezni.

»ZLOMLJENA« GENERACIJA SIRSKIH OTROK

Pričakovano, podobna tragična zgodba v Siriji. Ta država vstopa v sedmo leto oboroženega vojaškega konflikta, od začetka spopadov je umrlo že več kot 400.000 ljudi, več kot 4,9 milijona jih je beguncev. In kakšni so vplivi vojne na duševno zdravje otrok? Poročilo organizacije *Save the Children* opozarja, da so otroci v preteklih šestih letih videli smrti svojih družin, znancev in bližnjih. Spremljali so, kako je vojna uničila šole in vrtce, videli so zrušene bolnice, spoznali lakoto in bežali pred nasiljem, ki je vsako leto bolj intenzivno in prizadene vse več otrok. Zaradi odsotnosti kakršne koli psihiatrične oskrbe in težav, s katerimi se soočajo že starši in skrbniki otrok, večina intervjuvanih otrok kaže znake »čustvene stiske«. Kontinuirana izpostavljenost vojni ima na otroke škodljive posledice, ki vključujejo močenje postelje veliko dlje, kot bi bilo običajno, samopoškodovanja, poskuse samomorov, agresivno obnašanje in umik. Dolgoročne posledice bodo verjetno še veliko hujše, če otrokom ne bo zagotovljena primerna duševna oskrba. Zaradi velikega števila prizadetih in dolgosti konflikta obstaja resna nevarnost, da se uresniči strah o »zlomljeni generaciji«, ki bi celotno obdobje odrasčanja preživela v vojni in imela trajne fizične in psihične posledice. Najmanj trije milijoni otrok v Siriji živijo na območjih, kjer obstaja »visoka izpostavljenost eksplozivnim orožjem«, kar dva od treh otrok v Siriji sta izgubila bližnjega, bila pregnana z doma ali bila ranjena, več kot polovica jih nima dostopa do osnovne izobrazbe.

Take grozljive statistike morajo mednarodno skupnost pripraviti do resnega in takojšnjega ukrepanja. Že vsaka dosedanja minuta takega trpljenja je bila preveč. Del humanitarnega odgovora na aktualne oborožene krize mora biti zagotavljanje sredstev za zaščito otrok, vključno s celovito psihološko pomočjo. (S.S.)

»Otroci so utrujeni in psihološko uničeni. Ko izvajamo aktivnosti, kot je petje, so popolnoma neodzivni. Ne smejo se, kot bi se običajno. Rišejo slike otrok, razmesarjenih v vojni, tanke, obleganja in pomanjkanje hrane.« *Učitelj iz mesta Madaja*

»Strah me je iti v šolo, ker nas bo napadlo letalo.« *Rihab, Alep*

»Ves čas sem jezen, ves čas.« *Aboud, Idlib*

»Med prazniki sem žalostna, ker mojih staršev ni tu, ker sem jih izgubila. Sama sem, ker vsi okoli umirajo.« *Zeinah, Alep*

»Oče je bil aretiran pred petimi leti. Ko se spomnim nanj, me začne boleti glava. Občutek imam, da se svet manjša.« *Ahmed, Guta*

»Sin se zbuja sredi noči. Kriči. To je vpliv na otroke. Ima nočne more, zbuja se v joku, včasih steče na ulico. Nočne more ima zaradi bombardiranj in vojne. Zaradi strahu. Pred njim je bil zaklan otrok in takrat je začel sanjati, da prihaja nekdo, da bo zaklal njega. Kako otroka ne bi bilo strah, če je bil priča obglavljenju?« *Firas, Saidov oče*

Več: www.amnesty.si/irak-otroci-zrtve; www.savethechildren.org

Daljši prispevek o tem, kako vojne uničujejo otroštva, najdete tudi v reviji Akcija iz oktobra 2016, dostopni tudi na spletu (www.amnesty.si/akcija).

Pričevanja iz poročila organizacije *Save the Children*

19. FDF

NAGRADI FILMOMA NISEM TVOJ ZAMOREC IN PRIŽGALI SMO LUČKO

NA 19. FESTIVALU DOKUMENTARNEGA FILMA JE ŽIRIJA AIS NAGRADILA FILM NISEM TVOJ ZAMOREC REŽISERJA RAOULA PECKA, POSEBNO OMEMBO PA NAMENILA FILMU GLOBINA DVA REŽISERJA OGNJENA GLAVONIČA. NA NATEČAJU ZA KRATEK DOKUMENTARNI FILM PA JE NAJBOLJ PREPRIČAL FILM PRIŽGALI SMO LUČKO, KI SO GA POSNELI NA OŠ SIMONA JENKA KRANJ.

Žirija za FDF, ki so jo sestavljali bolgarska producentka Martička Božilova, hrvaška filmska režiserka in producentka ter prejemnica nagrade na FDF 2015 Tiha K. Gudac ter naš prostovoljec, sicer po poklicu avdio inženir, Joe Oklikah, je svojo odločitev, da je Nisem tvoj zamorec najboljši dokumentarni film na temo človekovih pravic, utemeljila: *»V osupljivi upodobitvi avtor uspešno premosti vrzel med zgodovinskimi okoliščinami in njihovo sodobno aktualnostjo. Z uporabo celovite filmske strukture predstavi eno največjih še trajajočih bitk za človekove pravice, obenem pa zasnuje zgodbo s presunljivo močjo nagovarjanja občinstva.«*

Nisem tvoj zamorec (od 2. maja na ogled tudi v Kinodvoru v Ljubljani) temelji na besedilu Jamesa Baldwina, leta 1987 preminulega temnopoltega ameriškega romanopisca, esejista, dramatika, pesnika in družbenega kritika, in raziskuje zgodovino rasizma v ZDA – od Medgarja Evensa, Malcoma X-a in Martina Luthra Kinga Jr. do danes aktivnih gibanj, kot je Black Lives Matter. Film, ki je bil tudi nominiran za Oskarja in je prejel številne pozitivne kritike, je ob trenutnem dogajanju tako v ZDA kot drugje po svetu še kako aktualen.

Režiser se podelitve nagrade ni mogel udeležiti, je pa v zahvali med drugim zapisal: *»S ponosom sprejemamo nagrado organizacije Amnesty International, ki jo globoko spoštujem. Nagrada bo tematiki filma, ki zadeva tako Severno Ameriko kot Evropo, gotovo prinesla dodatno pozornost.«*

Za nagrado so se potegovali še Prazna soba (r. Jasna Krajnovič), Mašine (r. Rahul Jain), Viharna dežela (r. Tatiana Huezo) in Globina dva (r. Ognjen Glavonić) – film o pobojih albanskega civilnega prebivalstva na Kosovu 1999, ki mu je žirija namenila posebno omembo *»za režiserjev pogum, izvirno delo in učinkovito oblikovanje eterične, moreče stvarnosti, ki še daje slutiti svoje otipljivo obstajanje«*.

Na sklepni prireditvi smo podelili tudi nagrado mladim ustvarjalcem in ustvarjalkam, ki so sodelovali_e na našem natečaju. Žirija – sestavljali so jo Miha Hočevar, Marina Katalenić in Samo Selimović - je nagradila film **Prižgali smo lučko**, ki so ga posneli učenske in učenci OŠ Simona Jenka iz Kranja. Film govori o pravici vseh ljudi do hrane, ki izhaja iz 25. člena Splošne deklaracije človekovih pravic in predstavi trud učencev in učiteljev, da bi to pravico lahko uživali čisto vsi, tako na šoli, kot izven nje. V devetih minutah so uspeli prikazati, da je vsak napor za boljši svet pomemben in da lahko majhne spremembe dosegamo tudi v svojem lokalnem okolju ali na svoji šoli. Z lastnim angažmajem, ki so ga v filmu hkrati uspešno dokumentirali in uprizorili, so resnično »prižgali svečko, namesto da preklinjajo temo«, je svojo odločitev utemeljila žirija.

Njihov film si lahko ogledate sola.amnesty.si/natecaj2017-nagrada, več o festivalu pa na www.amnesty.si/fdf2017. (A. Č.)

Foto: Tanja Ristič

Član žirije Joe Oklikah (levo) predaja plaketo direktorju filmskega programa v Cankarjevem domu Simonu Popku, ki je nagrado prevzel v imenu režiserja. Nagrado smo v okviru FDF podelili devetih.

Foto: Tanja Ristič

Učence in učenci OŠ Simona Jenka iz Kranja so se takole razveselili nagrade – bravo njim in tudi vsem ostalim, ki so sodelovali na natečaju.

Foto: Tanja Ristič

Na infotočki v Cankarjevem domu in s trailerjem pred vsakim filmom smo obiskovalce in obiskovalke nagovarjali, da imamo vsi mi moč, da se skupaj upremo krivicam.

LAMIJA ADŽI BAŠAR

»USPELO MI JE POBEGNITI; MISLIM, DA SEM LAHKO ZDAJ GLAS ŽRTEV.«

TO JE TA, NA VIDEZ KRHKI DESETLETNICA, PO POREKLU IRAŠKA JEZIDINJA, KI JE UŠLA PEKLU UJETNIŠTVA OBOROŽENE SKUPINE, SAMOOKLICANE ISLAMSKA DRŽAVE, DEJALA OB PREJEMU NAGRADE SAHAROV JESEN 2016. SREDI MARCA JE BILA NA OBISKU V SLOVENIJI.

Prispela je na povabilo Informacijske pisarne Evropskega parlamenta, ki je ob tem organizirala okroglo mizo, naslovljeno »Zgodba Lamije Adži Bašar – 'Bom glas tistih, ki so brez glasu'. Varstvo človekovih pravic - EU kot simbol človečnosti?«. Pogovor je moderirala dr. Vasilka Sancin, strokovnjakinja s področja mednarodnega prava, ki je zavoljo svojega poznavanja prava človekovih pravic lahko podala tudi relevantna vmesna in zaključna stališča glede obveznosti (evropskih) držav. O tem in obveznostih mednarodne skupnosti sem s pozicije človekovih pravic pogovoru prispevala Metka Naglič iz Amnesty International. Iz Evropskega parlamenta se je udeležila poslanka Patricija Šulin.

Amnesty International raziskuje in izvaja kampanje proti divjaštvu vladavine samooklicane Islamske države (IS) nad jezidi že od leta 2014. Sredi tega leta je IS na severu Iraka zagnala sistematično kampanjo etničnega čiščenja manjšinskih skupnosti. Ugrabili so na tisoče jezidskih moških, žensk in otrok ter jih prisilili v spreobrnitev v islam in hladnokrvno ubili na stotine moških. Zajete ženske in dekleta so mučili, posiljevali, prisilno poročali, »prodali« ali »podarili« bojevnikom IS ali njihovim podpornikom ter jih prisilili v spolno suženjstvo. Fante so ločili od družin ter jih poslali na vojaško usposabljanje. Po zadnjih ocenah iz oktobra 2016 ostaja v ujetništvu 3800 jezidskih žensk in otrok. Stotisoče jih je notranje razseljenih v Iraku. Številni drugi so postali begunci.

Ko sem poslušala Lamijo, mi je bilo hudo dvakratno: najprej, ker sem se počutila sokrivo, da to mlado žensko, ki je pretrpela toliko, kot si sploh ne moremo (ali zmoremo) predstavljati, vnovič silimo podoživljati to nočno moro. In zatem zato, ker sem se zavedela, da se brez takega bolečega izpostavljanja javnost sploh ne zaveda, kaj se dogaja. Zgodba Lamije žal ni izjemna niti posebna: v naših poročilih s terena nenehno odzvanja. Ženske, ki so uspeli pobegniti, nizajo srce parajoče spomine na prestano trpljenje. Številne ne zmorejo nadaljevati življenja in storijo samomor. Posebej se mi je ostro v spomin zapičilo pričevanje 20-letnice, ki je raziskovalki Amnesty povedala, da so bojevniki njo in druga dekleta in ženske v Mosuliu prisilili, da so se slekle in pozirale za fotografije, preden so jih prodali naprej. Ko so jo zalotili pri poskusu pobega, so jo za kazen za noge in roke privezali na posteljo ter jo skupinsko posilili, pretepli s kabli in ji odrekli hrano.

Obisk Lamije je sovpadal z dvema obletnicama: eno leto od sprejema dogovora med EU in Turčijo, zaradi katerega je na tisoče beguncev ujetih v groznih razmerah na grških otokih (mimogrede, med njimi so tudi jezidi, ki so uspeli pobegniti), ter šeste obletnice vojne v Siriji, v kateri je umrlo že več kot 400.000 ljudi, več kot 20 odstotkov sirskega prebivalstva so begunci, polovica prebivalstva v državi potrebuje humanitarno pomoč. Mednarodna skupnost pa se je tega kar privadila ... Varnostni svet ZN, zablokiran s političnimi interesi, ne spravi skupaj učinkovitega ukrepanja. Ravnanje EU, najbogatejšega političnega bloka na svetu, ter (nekaterih) njenih posameznih držav pa se zdi predvsem usmerjeno v to, da se begunce in prosilce za azil zadrži zunaj evropskega ozemlja, veliko nižje pa »kotirajo« njihove pravice. Tudi zaradi tega sem lahko ob tem, ko sem spoznala Lamijo Adži Bašar, lahko le požirala sram in jezo. Besede, da mi je žal, so mi zvenele neznansko plehko.

Metka Naglič, direktorica za kampanje in komunikacije

Foto: Evropski parlament - Informacijska pisarna v Sloveniji / Tadej Bavdek

Lamija Adži Bašar je nagrado Saharova 2016 dobila skupaj z Nadio Murad, ki je prav tako uspela ubežati ujetništvu in grozotam IS.

Lamija je ob prejemu nagrade Saharov dejala: »Nagrada mi daje moč, da nadaljujem. Bom glas tistih, ki so brez glasu. Ugrabitelji so posilili mene, mojo prijateljico in devetletno deklico. Uspeli smo pobegniti, ampak pri pobegu je moja prijateljica Kathrin stopila na mino. Ta je eksplodirala in zadnje, kar sem slišala, so bili smrtni kriki, najhujše, kar sem kdaj slišala.«

PO NOVEM V SLOVENSKI POLICIJI PARALIZATORJI

DRŽAVNI ZBOR JE FEBRUARJA SPREJEL SPREMEMBE ZAKONA O NALOGAH IN POBLASTILIH POLICIJE, KI MED DRUGIM V OBSEG PRISILNIH SREDSTEV POLICIJE UVAJAJO TUDI ELEKTRIČNI PARALIZATOR.

Spomnimo, da je policija želela paralizator uvesti že leta 2004, tedaj zgolj s podzakonskim predpisom in brez jasnih pravnih pravil. Razvoj prava človekovih pravic je leta 2010 pripeljal do jasnih standardov uporabe električnega paralizatorja, ko je v svojem 20. generalnem poročilu Odbor Sveta Evrope proti mučenju jasno določil meje uporabe. Slovenske oblasti so zaradi naših neprestanih pritiskov ob sedanjosti uvedbi upoštevala te mednarodne standarde, zato lahko upravičeno pričakujemo, da pri uporabi paralizatorjev ne bi smelo biti večjih težav – niti pri nadzoru uporabe.

KAKO SE BODO PARALIZATORJI UPORABLJALI?

Paralizator bodo policisti lahko uporabljali zgolj v težjih primerih, ko bo šlo za aktivno upiranje ali napad na policiste oziroma ko bodo ogrožena življenja policistov, pa tudi v primerih preprečitve hudih posledic samopoškodovanja.

Vsaka uporaba se bo elektronsko beležila (in se bo tudi snemala), pri čemer se bo zabeležil že sam vklop tega orožja. Po vsaki uporabi je treba osebo, zoper katero je bil uporabljen paralizator, zdravstveno pregledati.

V zakonu tudi jasno piše, da se paralizator ne sme uporabljati zoper rizične skupine, kot so otroci, nosečnice ...

Mednarodni standardi Sveta Evrope zahtevajo tudi skrbno izbiro in usposabljanje policistk in policistov za uporabo paralizatorja. Paralizator tudi ne sme biti v splošni uporabi (denimo v zaporih ...), kar mora policija še urediti s svojimi internimi akti.

KAJ KAŽEJO POLICIJSKE STATISTIKE V SLOVENIJI?

V slovenski Amnesty smo si za opisan dvig standardov pri uvedbi paralizatorjev aktivno prizadevali v fazi pripravljavanja sprememb zakona, ki je paralizatorje uvedel. Ob tem smo ves čas obžalovali, da policija po našem prepričanju ni pripravila vsebinsko primerne in prave analize, ki bi raziskala, ali je bilo res treba uvesti paralizator.

Polletno poročilo policije za prvo polletje 2016 jasno pokaže, da se znižujejo tako napadi na policiste kot poškodbe policistov in državljanov pri (manj številčni) uporabi prisilnih sredstev. Strelno orožje se praktično ne uporablja, razen v izjemno hudih primerih.

Po podatkih iz poročila je bil pri opravljanju svojega dela ubit en policist, a ne glede na to žalostno dejstvo poročilo pokaže, da v slovenski družbi razmere niso nujno takšne, da bi bil paralizator zares potreben – kot so skušale prikazati oblasti za upravičevanje njegove uvedbe.

(B. K., M. N.)

Več: The human rights impact of less lethal weapons and other law enforcement equipment. Indeks: ACT 30/1305/2015

ZAKAJ JE NUJNA PREVIDNOST TUDI PRI »MANJ SMRTONOSNIH« OROŽJIH?

Ker gre za orožja, ki omogočajo mučenje in so lahko potencialno tudi smrtno nevarna. Zaradi tega so tako zelo pomembne varovalke, za katere smo si v Amnesty prizadevali, da se vključijo pri uvedbi paralizatorjev – od usposabljanja preko beleženja uporabe do njenega omejevanja. Paralizatorji niso edino tako imenovano »manj smrtonosno« orožje, ki lahko imajo hude posledice. Kot ugotavljata Amnesty International in organizacija Omega Research Foundation, policija, organi pregona ter zaposleni v zaporih po vsem svetu redno zlorabljajo takšno orožje in opremo za mučenje. Uporaba nekaterih od teh orožij (na primer pri obvladovanju demonstracij ali v zaporih) ima lahko hujše zdravstvene in druge posledice. Organizaciji priporočata bolj strog nadzor, pri nekaterih orožjih pa kar prepoved uporabe. To poročilo iz aprila 2015 se osredotoča na izbor manj smrtonosnih orožij in opreme, ki se redno uporabljajo v prostorih za pridržanje in pri obvladovanju demonstracij, v naslednjih petih kategorijah: oprema za omejevanje gibanja; palice, gumijevke, slepi naboji ...; kemična sredstva; naprave za električne šoke; druge naprave, kot so različni megafoni.

Elektrošok, ne hvala!

Ko smo se leta 2004 borili proti uvedbi električnih paralizatorjev, nas je v akciji podprl tudi karikaturist Franco Juri.

POGOVOR Z NAŠIM REKRUTERJEM

NADALJUJEMO PREDSTAVITEV KRASNIH LJUDI, KI ZBIRAJO SREDSTVA ZA SLOVENSKO AMNESTY. TOKRAT SMO SE POGOVARJALI Z JAKOM LOGARJEM.

Jaka Logar, starost 20 let, vodja ekipe (*team leader*) projekta zbiranje sredstev na ulicah *Face to Face*, za Amnesty dela od julija 2016. Zbral je preko 200 članic in članov.

Na kratko se predstavi. Kaj te zanima v življenju?

Najbolj me zanima glasba, študiram pa multimedijo na Inštitutu in akademiji za multimedijo (IAM), smer avdioprodukcija. Že štiri leta produciram elektronsko glasbo, od tega dve leti zares aktivno. Mojo glasbo lahko poslušate na www.soundcloud.com/dropheadzmusic. :)

Veseli me tudi vrtenje glasbe. Zadnje čase pa se zelo aktivno ukvarjam s fitnessom.

Kakšen je tvoj delovni dan?

Če pričnem z delom ob 9 h, se zbudim ob 6 h, pojem zajtrk, grem na fitnes, potem pa se s kolesom odpravim na delo. Po delu grem domov, skuham kosilo, prosti čas preživljam s punco, v produkciji glasbe ...

Kako to, da si se odločil poslati prošnjo za delo ravno na Amnesty?

Ker sem iskal študentsko delo za čez poletje, zasledil zelo zanimiv oglas, se prijavil, zdaj pa že pol leta uspešno delam za Amnesty.

Kakšne so tvoje naloge vodje ekipe in kako se spopadaš z izzivi?

Dodatno motiviram ostale sodelavke in sodelavce, novim pomagam na začetku, jim svetujem ... Novemu sodelavcu, na primer, povem svoj nagovor, svetujem, kaj bi lahko pri njegovem govoru spremenil, da bo še bolj uspešen. ☺ Na koncu dne pobrem poročila sodelavcev.

Imaš kakšno anekdoto z ulice? Se je kdaj primerilo kaj zanimivega, smešnega?

Kljub vsakdanjim izzivom (neodzivnost ljudi, mimoidoči, ki začnejo s svojimi življenjskimi zgodbami ...) mi je všeč, da še vedno dnevno obstajajo ljudje, ki jih s svojim govorom prepričam, da postanejo naši člani in članice.

Kaj te pri delu veseli?

Prilagodljiv urnik, razgibano delo – ni monotono in v pisarni, ekipa, plača. ☺

Če tudi tebe zanima delo na terenu, pošlji prijavo na tamara.gale@amnesty.si.

Pogovarjala se je Tamara Gale, vodja projekta Face to Face.

Jaka Logar

Najlepša hvala Cityparku in Mercatorju za omogočanje brezplačne predstavitve projekta *Face to Face* mimoidočim. Veselimo se nadaljnega sodelovanja!

ZDA

PREPOVED POTOVANJ NEUSTAVNA,
NEČLOVEŠKA IN NELOGIČNA

KO SO OKOLI NJUNEGA DOMA V OBLEGANI JEMENSKI SOSESKI MESTA TA'IZ EKSPLODIRALE BOMBE, STA SE BRATA, 16-LETNI YAHIA IN 18-LETNI MAHER, ZATEKLA POD STOPNIŠČE. TAM STA OSTALA TRI DNI Z VEDNO MANJŠIMI ZALOGAMI HRANE IN VODE. OB ZORI ČETRTEGA DNE STA SE ODLOČILA POBEGNITI, IZOGIBAJOČ SE OGNJENIM STRELAM. »NABOJI SO MED TEKOM PRISTAJALI BLIZU NJUNIH NOG,« PRIPOVEDUJE NJUNA MAMA FATIMA, KI IMA ZELENO KARTO ZA BIVANJE V ZDA. »K SREČI NISTA BILA RANJENA.«

Največja želja Fatime je, da se ji sinova pridruži v New Yorku, kjer živi. Novembra, skoraj dve leti zatem, ko sta brata, zdaj stara 18 in 20 let, zaprosila za prihod v ZDA, sta imela intervju na ameriški ambasadi v Džibutiju, kjer sta trenutno obtičala.* Potekal je dobro in imela sta upanje, da se bosta po dolgem čakanju kmalu združila z družino.

A prepoved potovanja, ki jo je sprejel Donald Trump, je vse to spremenila.

V začetku marca, več kot tri tedne po tem, ko so prvi Trumpov izvršni ukaz na to temo ameriška sodišča zablokirala, je bila Bela hiša objavila spremenjen odlok. Z enim samim podpisom je predsednik prepovedal Jemencem, kot sta Yahia in Maher, vstop v ZDA. Dejansko je zaprl vrata ZDA tudi vsem – vključno z begunci – iz Sirije, Irana, Libije, Somalije in Sudana. Teh šest držav ima skupno dvoje: pretežno muslimansko prebivalstvo in številni njihovi državljani_ke si prizadevajo dobiti azil v tujini, da bi tako pobegnili pred hudimi kršitvami človekovih pravic, kot so preganjanje, nediskriminatorno bombardiranje in mučenje.

Ko je Trumpova administracija nekoliko zožila obseg novega izvršnega odloka, je morda popravila nekatere ustavne pomanjkljivosti predhodnega, a ne glede na to ostaja očitno diskriminatoren.** Prepoved, ki je prozorno zamaskirana kot ukrep nacionalne varnosti, je ponovno uvedla številne od najbolj odvratnih sestavin prvega odloka.

V sklopu kampanje pred volitvami je predsednik Trump leta 2015 prvič javno predlagal prepoved potovanja muslimanom v ZDA. Spricho glasnega ugovaranja in morda po nasvetu odvetnikov je zmanjšal obseg te prve predlagane prepovedi in spremenil jezik, tako da namesto muslimanov cilja določene države. Razlog za to spremembo je bil preračunljiv. Julija 2016 je za NBC dejal: »Ljudje so bili tako vznemirjeni, ko sem uporabil besedo musliman,« je dejal. »O, ne morete uporabiti besede musliman. Zapomnite si to. In meni je to v redu, govorim o ozemlju ne muslimanov.«

Foto: Amnesty International ZDA

Protest Amnesty International proti prepovedi in proti zidu (na meji z Mehiko) pred ministrstvom za domovinsko varnost. Februar 2017.

Njegovi poskusi, da bi prikrikl ksenofobni namen prepovedi, niso preslepili sodnikov na zveznem okrožnem in prizivnem sodišču, ki so presodili, da je njegovo upravičevanje z nacionalno varnostjo neprepričljivo.

V resnici je zmotna ideja, da begunci predstavljajo večjo grožnjo za zagrešitev terorističnih dejanj kot drugi. Begunec ali begunka ni nekdo, ki izvaja teroristična dejanja, ampak nekdo, ki beži pred ljudmi, ki izvajajo teroristična dejanja.

Do nedavnega so ZDA jasno prepoznavale to dejstvo. Potem ko so ga leta 1980 ustanovili, je program ameriškega sprejema beguncev nadzoroval uspešno preselitev več kot treh milijonov beguncev_k. Predstavljal je žarek upanja za najbolj ranljive ljudi z vsega sveta.

Z zatrtjem tega upanja je izvršni odlok voda na mlin tistih, ki prikazujejo ameriško vlado, kot da je v vojni z islamom. Zadnja poročila so kazala na to, da so pripadniki oborožene skupine samooklicane Islamske države prejšnji odlok imenovali

»blagoslovljena prepoved«, ker jim bo omogočal povečati protiameriška občutenja.

Trumpova administracija si prizadeva vzpostaviti politiko, ki bo prestala pravni test. Namesto da bi omejila ekscese prve prepovedi potovanja, je spremenjena prepoved pokazala ksenofobno politiko do muslimanov, ki mutira, podobno kot kakšen virus, v vedno bolj odporno vrsto. In tako kot pri virusih učinkov ni lahko zamejiti.

Življenje Yahia in Maherja, ki sta brez prijateljev in brez zaposlitve v tuji deželi, je težko. »Moja sinova se počutita povsem nemočna in izgubljena,« pove Fatima, ki se tudi sama v ZDA več ne počuti varno. »Te odločitve predsednika Trumpa so nas postavile v stanje nenehnega strahu. Počutimo se kot

osumljenci, čeprav nikoli v življenju nismo naredili ničesar narobe.«

Na vseh nas je, da se postavimo zoper vse to, kar ta prepoved predstavlja. *** Od ameriškega kongresa zahtevajmo, da zavrne to prepoved in ponovno vzpostavi upanje za begunce, kot sta Yahia in Maher, ki iščeta počitek in zavetje pred vojno.

Salil Shetty, generalni sekretar Amnesty International

* Komentar je bil objavljen 6. marca 2017 – najprej na CNN.
 ** Zvezni sodnik na Havajih je 15. marca zablokiral tudi prenovljen odlok glede prepovedi potovanj.
 *** Apel, prosimo, podpišite na <http://www.amnesty.si/apel-trumpu> in ga čim širše delite.
 Imena so spremenjena.

ORWELOVSKI ZAKONI V EU ODVZEMAJO PRAVICE POD PRETVEZO NJIHOVEGA BRANJENJA

**STARO REKLO PRAVI: »ČE NIMAŠ NIČ SKRIVATI, SE TI NI TREBA NIČESAR BATI.« A
PODROBNA ANALIZA POSLEDIC, KI JIH IMA VEDNO BOLJ RAZŠIRJENA DRŽAVA VARNOSTI V
EVROPI NA ČLOVEKOVE PRAVICE, TEGA NE POTRJUJE.**

Raziskava Amnesty International, objavljena januarja 2017, obsežno beleži skrb vzbujajoč »orwelovski« trend, ki se širi po Evropi, ko vedno bolj nenadzorovana pooblastila držav pri soočanju s terorizmom teptajo svoboščine. Meje med pooblastili države ter pravicami posameznikov se črtajo na novo, evropski okvir varstva človekovih pravic, ki so ga tako previdno zgradili po drugi svetovni vojni, pa se hitro razgrajuje.

Novi zakoni, ki bodo imeli široke posledice, potiskajo Evropo v globoko in nevarno stanje občutka stalne varnostne ogroženosti. Naše poročilo razkriva, kako poplava zakonov in njihovih sprememb, sprejetih z vrtoglavo naglico, spodkopava temeljne svoboščine in razgrajuje težko pridobljena jamstva človekovih pravic. »Po vrsti grozljivih napadov, od Pariza do Berlina, so vlade pohitele s številnimi nesorazmernimi in diskriminatornimi zakoni,« je dejal John Dalhuisen, direktor Amnesty International za Evropo. »Že sami po sebi ti posamezni ukrepi vzbujajo skrb, a če jih pogledamo vse skupaj, nastane zaskrbljujoča slika, ko se brez ustreznega nadzora teptajo svoboščine, ki smo jih dolgo imeli za samoumevne.«

Poročilo, ki temelji na več kot dveh letih raziskav v 14 državah EU, pa tudi analizi pobud na mednarodni in evropski ravni, razkriva obseg tega, kako so nove zakonodaje in politike, namenjene obravnavi grožnje terorizma, pomendrale garancije pravic. V

vrsti držav so predlagali ali sprejeli ukrepe boja proti terorizmu, ki so spodkopali vladavino prava, okrepili pooblastila izvršilne veje oblasti, zmanjšali sodni nadzor, omejili svobodo izražanja ter izpostavili vsakogar nenadzorovanem vladnem nadzoru.

Nekatere države so zlorabile protiteroristične zakone za ciljanje zagovornikov človekovih pravic in političnih aktivistov. Zgovoren primer tega prihaja iz Francije, kjer je policija pred vrhom ZN o podnebjju v Parizu leta 2015 okoljska aktivista postavila v hišni pripor.

V moderni preobleki orwelovskega »miselnega zločina« lahko ljudi zdaj preganjajo za dejanja, ki imajo zelo šibke povezave z dejanskim kriminalnim vedenjem. Z novimi pooblastili so posebej na udaru migranti in begunci, zagovorniki človekovih pravic, aktivisti in manjšinske skupnosti; profiliranje, pogosto na temelju stereotipov, vodi do zlorabe zakonov, ki terorizem opredeljujejo zelo nejasno. »Medtem ko je grožnja terorizma zelo realna in se je nanjo vedno treba odločno odzvati, bi morala biti vloga vlad, da zagotovijo varnost ljudem, da lahko uživajo svoje pravice, ne pa da se omejuje pravice ljudi v imenu varnosti,« je dejal Dalhuisen.

Več: www.amnesty.si/protiteroristicni-zakoni-eu.

PRIDRUŽILI SMO SE KOALICIJI BREAK FREE

GIBANJE BREAK FREE 2017 JE GLOBALNA PLATFORMA, KI ZDRUŽUJE RAZNOLIK NABOR AKTIVNOSTI PROTI INDUSTRIJI FOSILNIH GORIV Z NAMENOM STOPNJEVANJA PRITISKA NA INDUSTRIJO »UMAZANE ENERGIJE«. V SLOVENIJI AKTIVNOSTI KOORDINIRA GREENPEACE, NJIHOVIM AKCIJAM – SPLETNI PETICIJI IN JAVNI AKCIJI KONEC MARCA – PA SMO SE POLEG ŠTEVILNIH DRUGIH CIVILNODRUŽBENIH ORGANIZACIJ PRIDRUŽILI TUDI V SLOVENSKI AMNESTY.

Okoljske katastrofe, povezane s podnebnimi spremembami, in naraščajoča gladina morij bodo v prihodnosti uničile številne domove in številnim ljudem odvzele možnosti za delo. Če ne bomo zmanjšali emisij, lahko suše in lakota prizadenejo približno 600 milijonov ljudi. To je neposredna povezava med okoljskimi spremembami in človekovimi pravicami, pri čemer gre za pravice do življenja, zdravja, hrane, vode in ustrezne nastanitve.

Pričakovane spremembe bodo najbolj prizadele najbolj ranljive skupine ljudi. Po svetu ženske predstavljajo večino samozaposlenih malih kmetovalcev, zato bodo najprej in najmočneje občutile suše, poplave in uničenje pridelkov. Staroselska ljudstva so pogosto prva na udaru podnebnih sprememb zaradi svoje odvisnosti od okolja. Številna živijo v krhkih ekosistemih, ki so še posebej občutljivi na spremembe okolja. Te ogrožajo njihovo kulturno identiteto, ki je tesno povezana z zemljo in načinom življenja.

Pogostejše kot so suše, lakota in naravne katastrofe, večje je število ljudi, ki zato prečkajo meje. Čeprav vsi ti ljudje ne bodo izpolnjevali vseh pogojev po zdajšnji pravni definiciji beguncev, jim morajo države, ki so za okoljske spremembe najbolj odgovorne, nuditi podporo. Koalicija Break Free pritiska na vlade in institucije, kot so Združeni narodi, naj nujno sprejmejo konkretne ukrepe za zaščito okolja. V skladu z mednarodnim pravom človekovih pravic so vse države dolžne preprečevati grožnje človekovim pravicam.

Obveznosti varovanja človekovih pravic pred posledicami onesnaženja okolja so priznala sodišča in mednarodne organizacije za spremljanje stanja na področju človekovih pravic z vsega sveta. Države morajo tako na nacionalni ravni

Poleg Amnesty so se v Sloveniji pobudi Break Free, ki jo koordinira Greenpeace, pridružile številne civilnodružbene organizacije. Več na <http://amnesty.si/break-free>.

Foto: Tanja Ristić

kot z mednarodnimi pogodbami sprejeti vse potrebne ukrepe, ki so v njihovi moči, da v najkrajšem možnem času zmanjšajo svoje izpuste ogljika. Po trenutnih scenarijih bo svetovni ogljični proračun – to je količina emisij ogljika, ki se lahko v ozračje sprosti brez tveganja za nevarno povečanje obsega podnebnih sprememb – izčrpan že do leta 2040.

Prehod na 100-odstotno obnovljive vire energije do sredine tega stoletja je mogoč. Nujno ga je treba izvesti na način, ki bo pravičen in bo spoštoval človekove pravice. Zaščititi bo treba pravice delavcev, na primer z ukrepi za zagotavljanje dostopa do alternativnih načinov preživljanja za tiste, ki delajo v industriji fosilnih goriv ali so od nje življenjsko odvisni. V obdobju prehoda se mora zagotoviti spoštovanje, zaščita in uresničevanje pravic vseh ljudi, še posebej pa revnih, do primernega življenjskega standarda in bivališča.

(S. S.)

Na danesjenovdan.si/breakfree, prosimo, podpišite poziv predsedniku vlade Miru Cerarju, naj slovenska vlada opusti fosilna goriva v Sloveniji.

Z NAMI PO POTI SPOMINA IN OPOMINA

PRVI MAJSKI KONEC TEDNA BOMO SPET NA POHODU PO POTI OB ŽICI – PRIDRUŽITE SE NAM!

Že petič bo Amnesty sodelovala na pohodu po Poti ob žici, ki bo letos med 4. in 6. majem. V petek, ko se bodo po poti okupirane Ljubljane podali mladi, bomo njihove spremljevalce seznanjali z vsebinami Šole človekovih pravic in jim delili nalepke. Te so vsako leto velik hit - pohodniki in pohodnice si jih z veseljem in ponosom nalepijo na oblačila ter (tudi) tako sporočajo, da so za spoštovanje človekovih pravic. Letos smo k sodelovanju pri zasnovi nalepke povabili mlade – razpisali smo natečaj, najbolj izvirne in sporočilne ideje, ki govorijo proti diskriminaciji, bomo natisnili in uporabljali kot osveščevalno gradivo.

Nalepke bomo seveda delili tudi v soboto, ko bo po Poti ob žici hodilo in teklo na tisoče ljudi vseh generacij. Ob poti jih bodo spremljali napisi, ki jih bodo spominjali in opominjali na to, da so bile človekove pravice težko izbojevale, vendar so tu, da ščitijo vse, predvsem pa da smo vsi enakopravni. Žal diskriminacija še vedno (ali pa vedno bolj?) prepreda našo družbo, ob vedno bolj pogumnih in glasnih sovražnih glasovih pa so zatirane manjšine vse bolj utišane. Na nas vseh je, da se ne pustimo utišati in se zavzamemo za pravice in enakopravnost – in k temu bomo glasno pozivali (tudi) na Poti ob žici. Pridružite se nam!

Foto: Tanja Ristič

Lani smo na Poti ob žici delili nalepko s sloganom Gledam begunca – vidim človeka. Sporočilo je bilo očitno zelo močno – medtem ko so bili nad njim navdušeni celo v eni od nevladnih organizacij v ZDA, je druge tako zelo zmotilo, da so uničili transparente s tem napisom.

Več: www.amnesty.si/potobzici

KAKO LAHKO SPREMINJATE SVET NA BOLJE?

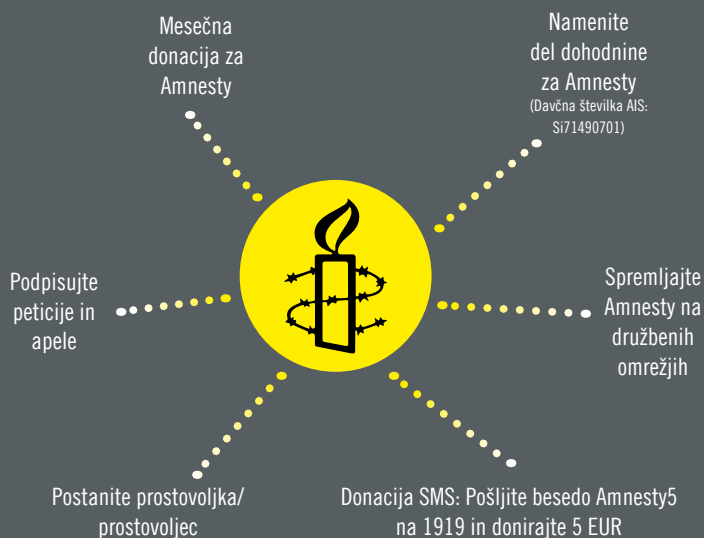

Foto: Tereza Bonaventurová

Kot prostovoljka in aktivistka sem dobila priložnost in odgovornost ljudem okoli sebe približati zelo pretresljive zgodbe in dejstva o kršitvah človekovih pravic, ki nam sicer ostajajo nevidne. Od zaposlenih, aktivistov in ljudi, ki sem jih spoznala v več letih sodelovanja z Amnesty, sem se naučila ogromno in ob tem odkrila nove interese, ki se jim v prihodnosti nameravam posvetiti profesionalno. Tudi med študijem in bivanjem v tujini sem se pridružila lokalnim skupinam Amnesty International in dobila še več različnih izkušenj in znanja od tamkajšnjih aktivistk_ov. Prostovoljstvo pri AI je postalo del mene, jaz pa, upam, del neustavljivega gibanja za človekove pravice.

Alenka Mrakovčič, študentka

Za več informacij glede možnosti podpore in sodelovanja obiščite:

www.amnesty.si
 /prostovoljci
 /donacije
 /pisem-za-pravice
 /spremljajte-nas

PIŠEM ZA PRAVICE 2016

MILIJONI (SPET) PISALI ZA PRAVICE – IN TAKO BRISALI KRIVICE

NOVEMBRA IN DECEMBRA JE BILO NAŠE GIBANJE PO VSEM SVETU ZDRUŽENO OB PISANJU APELOV, PETICIJ IN SOLIDARNOSTNIH SPOROČIL V KAMPANJI PIŠEM ZA PRAVICE. NAPISANIH JIH JE BILO REKORDNIH 4,5 MILIJONA (V SLOVENIJI VEČ KOT 17.000) – UPAMO, DA BODO TUDI UČINKI IN POZITIVNE SPREMEMBE REKORDNI.

Maraton pisanja apelov Pišem za pravice je postal stalnica – ne le v naši sekciji, temveč globalno v gibanju Amnesty. Ni težko razumeti, zakaj – zgolj podpis pod peticijo, nekaj klikov na spletni strani, napisan kratek, a odločen poziv oblastem, ali bodrilno sporočilo tistim, ki trpijo krivice, je dovolj, da dosegamo spremembe. Seveda so te spremembe možne le, če se v teh prizadevanjih združijo ljudje s celega sveta – na različnih javnih dogodkih, v šolskih razredih ali virtualno – in postanejo močan glas za človekove pravice. Ki dosega dejanske spremembe. In zato nas vsako leto piše več.

OD SNOWDNA IN ANNIE DO BEGUNSKIH OTROK V SLOVENIJI

V slovenski sekciji smo na minulem Pišem za pravice pisali za novinarko Eren Keskin iz Turčije, za žvižgača Edwarda Snowdna iz ZDA, za zaprtega učitelja Johana Teteriso iz Indonezije, za Fomusoha Iva Feha in njegova prijatelja, ki so v Kamerunu zaprti zaradi šale, poslani v sporočilu SMS, za staroselce v dolini reke Peace v Kanadi, za zaprtega fotografa Shawkana iz Egipta, za Annie Alfred in ostale ljudi z albinizmom v Malaviju in za kmetovalko Maximo Acuno iz Peruja. Dodali smo še solidarnostno aktivnost izdelovanja jezikovnih kartic, ki bodo (otrokom) beguncem v Sloveniji pomagale pri učenju slovenščine.

Rezultat? V Sloveniji smo zbrali 17.080 apelov, podpisov pod peticije, solidarnostnih sporočil in jezikovnih kartic – teh je bilo skoraj 5000. S tem smo pomembno prispevali k skoraj 4,5 milijona podpisov, zbranih po celem svetu. Decembra je bila naša pisarna zasuta s paketi, ki so jih pošiljale šole (sodelovalo jih je več kot 50), mi pa z branjem, razvrščanjem in štetjem. Vsako pismo namreč pogledamo (se ob tem pogosto nasmehnemo ali raznežimo in smo očarani, kako zavzeto in iskreno pišejo mladi) in jih razvrstimo glede na naslovnike – ob zaključku kampanje namreč vsa pisma skupaj pošljemo končnim prejemnikom. Seveda pa vmes ta sporočila tudi fotografiramo in dodajamo na spletno stran med ostale utrinke z maratona – najdete jih na sola.amnesty.si/maraton-pisanja-apelov, nekaj pa jih predstavljamo v nadaljevanju.

VEČ KOT 50 ŠOL IN VSAJ TOLIKO RAZLIČNIH DOGODKOV

Šolam in mladim, ki sodelujejo v Pišem za pravice, pripravimo posebna učna gradiva – od napotkov za učitelje in mentorje, plakatov in videoposnetkov do učnih listov, kjer so predstavljene osebe, za katere pišemo, in kršitve, ki jih trpijo. In mladi ob podpori svojih učiteljic in učiteljev iz tega naredijo neverjetne stvari!

Apele in solidarnostna sporočila so pisali v okviru pouka pri različnih predmetih (angleščina, slovenščina, domovinska in državljanska vzgoja in etika, geografija ...) in tako vežbali pisanje uradnih pisem, na številnih šolah so na hodnikih in v avlah postavili stojnice, kjer so učenke, učenci, dijakinje in dijaki svojim vrstnikom predstavljali

Foto: Srednja šola Črnomelj

V Srednji šoli Črnomelj vsako leto pišejo za pravice – dijakinje in dijaki so svoj glas prispevali tudi tokrat!

Foto: AIS

Eno od izvirnih in iskrenih sporočil za žvižgača Edwarda Snowdna. Skupaj z nekaterimi drugimi organizacijami smo zbrali več kot milijon podpisov pod poziv ameriškemu predsedniku Baracku Obami, naj ga ob zaključku mandata pomilosti. Žal tega ni storil, zato se bomo za Edwarda borili še naprej.

Foto: AIS

Delček od tisočih jezikovnih kartic, ki so jih mladi (in starejši) izdelali, da bi izkazali solidarnost z begunci in jim pomagali pri učenju slovenščine.

kampanjo ter jih vabili k podpisu peticije ali apela. V OŠ Staneta Žagarja v Lipnici so k temu povabili tudi starše, ki so se udeležili šolske prireditve.

V Gimnaziji Piran so jezikovne kartice kar sami razdelili med otroke priseljence, ki letos prvič obiskujejo šole na Obali. Ob dnevu človekovih pravic so jim jih predali v Akvariju v Piranu ter zanje pripravili tudi zanimiv spremljajoči program. Mladi so tudi sicer to solidarnostno akcijo »pograbili« in izdelali na tisoče čudovitih, predvsem pa uporabnih kartic. Z OŠ Idrija so z nami delili zapis učenca posebnega programa vzgoje in izobraževanja: »Naredili smo kartice za begunce. Kartice smo pobarvali. Narisali smo 100 kartic. Poslali jih bomo po pošti beguncem. Begunci se bodo lahko učili, kako se govori slovensko. Pogledali bodo kartice, prebrali in potem se bodo naučili besede. Begunci so ljudje, ki gredo na granico, na mejo. Hodijo peš in na meji so dali ograjo. Begunci tam sedijo in pijejo vodo. Begunci hodijo in so jezni, ker je vojna. Tudi otroci samo gledajo. Tem otrokom ni lepo, ker morajo hoditi peš. Begunci tudi jokajo, to sem videl pri dnevniku na televiziji. Na mejah je vojska in noče spustiti beguncev. Tam je tudi policija.«

Na Gimnaziji Ptuj so mednarodni dan človekovih pravic obeležili s projektnim dnevom, kamor so poleg drugih organizacij in posameznikov (med drugim Toma Križnarja) povabili tudi nas – izvedli smo delavnice in pogovor s prosilcem za azil ter jim pomagali pri pisanju apelov. Dijakinje in dijaki so sami organizirali tudi stojnico v središču mesta, kjer so k pisanju apelov vabili mimoidoče.

Številne šole v tem maratonu pisanja apelov sodelujejo vsako leto, veseli nas, da so tako učitelji kot učenci in dijaki tako dobro sprejeli to kampanjo. Z OŠ Mežica so nam sporočili: »Plakate smo razobesili po šoli nekaj dni pred dnevom človekovih pravic, liste z usodami žrtev kršitev človekovih pravic pa so učenci tolikokrat vzeli v roke, da so čisto zmečkani. /.../ Vesela sem, da posamezni učenci že v novembru pri urah etike sprašujejo, če bomo pisali tudi letos.« Sodelujoči mentorji pa so v evalvaciji (ki je vedno nadvse pozitivna) predvsem izpostavljali, kako pomembno je, da mladi s pisanjem pisem (predvsem pa z dobrimi novicami, ki sledijo) vidijo, da s tem lahko resnično pomagajo resničnim ljudem.

Prepričani smo, da se tudi zato vedno več šol odloča sodelovati v kpanji. Nekatere, ki so tokrat sodelovale prvič, so se projekta lotile zelo pogumno. Npr. na OŠ Valentina Vodnika v Ljubljani, kjer je sodelovala cela šola – v avli so predvajali filmčke, med odmori so učenci na stojnici zbirali podpise, pisma so pisali pri različnih predmetih, učenci in učenke pa so bili vključeni tako v organizacijo kot izvedbo aktivnosti.

Upamo, da bodo ti mladi čut za človekove pravice in svoj aktivizem nadaljevali tudi ko zapustijo šolske klopi. Tako kot naši prostovoljci in prostovoljke!

Ana Čemažar, vodja projektov za učenje človekovih pravic in kampanje

Foto: Amnesty International

Maxima Acuña, kmetovalka iz Peruja, ki se bori za svojo zemljo, je ob predaji solidarnostnih sporočil dejala: »Iz vsega srca se vam zahvaljujem za številna pisma, ki ste mi jih poslali, in mi tako vili dodatnega poguma, da nadaljujem svoj boj.«

PROSTVOLJCI POSNELI FILMČEK, ZBIRALI PODPISE IN OBISKALI SVOJE NEKDANJE ŠOLE

Pomemben delež k rekordnemu številu podpisov so prispevali tudi naši prostovoljci in prostovoljke. Prostovoljki sta v Mariboru organizirali javni akciji na tamkajšnjem glavnem trgu in medicinski fakulteti, prostovoljci so v naši pisarni posneli kratek video, kjer so predstavili primere, za katere smo pisali, in ljudi pozvali k ukrepanju. Razobesili so plakate in pripravili infotočke v knjižnicah in drugih prostorih, podpise so zbirali med prijatelji, prostovoljke pa so obiskale tudi svoje nekdanje osnovne šole, kjer so predstavile Amnesty in kampanjo ter z mladimi pisale apele.

Vse zbrane podpise, apele in solidarnostna sporočila smo predali prejemnikom, v začetku tega leta pa nas je razveselila novica, da bosta izpuščena ameriška žvižgačka Chelsea Manning (zanjo smo pisali 2014) in uzbekistanski novinar Muhammad Bekzhanov (zanj smo pisali 2015) – nova dokaza, da naša pisma res delujejo in imajo moč, čeravno ne vedno tako hitro, kot bi si želeli.

DRAGE ČLANICE, DRAGI ČLANI, VABLJENI NA ZBOR ČLANOV AI SLOVENIJE 2017!

PRIDRUŽITE SE NAM V SREDO, 10. MAJA, V LJUBLJANI, V PROSTORIH ČETRTNE SKUPNOSTI TRNOVO (DEVINSKA ULICA 1B).

OKVIRNI DNEVNI RED

16.30–16.45 prihod in registracija

16.45–17.10 otvoritev zбора članov

17.10–19.45 finančno in vsebinsko poročilo za 2016*, volitve organov, finančni in vsebinski načrt za 2017, vključno s predstavitvijo tem Zasedanja mednarodnega sveta avgusta 2017

19.45–20.00 zaključek zбора članov

*Letno poročilo 2016, ki bo predstavljeno na zboru članov, najdete v sredini te revije.

VOLITVE

Organi našega društva so: izvršni odbor, nadzorni odbor in disciplinska komisija (več si lahko preberete na spletni strani www.amnesty.si pod zavihkom O nas).

Kako se lahko potegujete za mesto v organih AIS? Člane in članice AIS, ki bi želeli kandidirati za petčlanski izvršni odbor AI Slovenija (IO AIS), za mesto v nadzornem odboru ali disciplinski komisiji, prosimo, da pošljete svoje nominacije sedanjemu IO AIS do 5 dni pred volitvami, torej do 5. maja 2017.

Foto: Tanja Ristič

Članstvo v organih je prostovoljno in torej neplačano. Od kandidat in kandidatov pričakujemo zavzetost, odgovornost in aktivno sodelovanje. **Nominacije s kratkim življenjepisom in izjavo pošljite na e-naslov izvršni-odbor@amnesty.si ali po pošti na Amnesty International Slovenije, Dunajska 5, 1000 Ljubljana (s pripisom Za izvršni odbor – kandidatura).**

KDO LAHKO VOLI?

Na zboru članov imajo pravico glasovanja posamezni člani in članice. Glasujete lahko tisti, ki ste poravnali članarino za preteklo leto, in novi člani, ki ste se v tekočem letu včlanili do enega meseca pred zasedanjem zбора članov.

NADALJNJE OBVEŠČANJE: Dodatne informacije bodo objavljene na spletni strani www.amnesty.si. Prijavljeni boste vsa gradiva in informacije prejeli po navadni ali e-pošti.

IMATE KAKŠNA VPRAŠANJA GLEDE KANDIDATURE ALI ZBORA ČLANOV? Pokličite nas na 01 426 93 77 ali nam pišite na amnesty@amnesty.si.

POMEMBNO – PRIJAVA NA ZBOR ČLANOV:

Prosimo vas, da se na zbor članov **prijavite s spodnjo prijavnico**. Pošljite nam jo **do 5. maja 2017**.

Foto: Tanja Ristič

PRIJAVNICA NA ZBOR ČLANOV PRIJAVE DO 5. MAJA 2017

Ime in priimek:

Naslov:

Telefon:

E-naslov:

Gradiva mi, prosim, pošljite samo v elektronski obliki.

Prijavnico pošljite v pisarno Amnesty International na Dunajska 5, 1000 Ljubljana. Lahko se prijavite tudi preko e-pošte amnesty@amnesty.si (vključite vse zgornje podatke in sporočilo naslovite s *Prijava na zbor članov*).

Prispevali boste 5 EUR za program učenja človekovih pravic in boj proti diskriminaciji.

Prispevajo lahko uporabniki mobilnih storitev Telekoma Slovenije, Izobilja, Debitela, Simobilja in Telemacha, ki se odpovedujejo vsem prihodkom iz tako poslanih sporočil.

**DONACIJA
PREKO
SPOROČIL
SMS**